

Coronectomie

Coronectomie is een alternatief voor de volledige verwijdering van een gebitselement, meestal de derde molaar, in de onderkaak. Het kroongedeelte en een klein coronaal deel van de radices van een gebitselement worden verwijderd. Het resterende, apicale deel van de radices wordt *in situ* gelaten. Het doel is letsel van de onderliggende nervus alveolaris inferior te voorkomen.

Nadat een eerste rapportage zeer belovend bleek ten aanzien van de zeer geringe morbiditeit van coronectomie is dit het eerst gepubliceerde, gerandomiseerd klinisch onderzoek. De chirurgische complicaties van de coronectomie werden vergeleken met die van een volledige verwijdering van derde molaren in de onderkaak. Er werden 231 patiënten met een derde molaar in de onderkaak en bij wie op de röntgenopname een zichtbare nauwe relatie was te zien met de canalis mandibularis geselecteerd (in totaal 349 derde molaren in de onderkaak) en aselekt gerandomiseerd in 2 groepen. Bij de interventiegroep (171 derde molaren) werd een coronectomie van de derde molaar in de onderkaak uitgevoerd, bij de controlegroep (178 derde molaren) werd de desbetreffende derde molaar volledig verwijderd.

De primaire uitkomstmaat van het onderzoek was een aanwezige sensibiliteitsstoornis van de nervus alveolaris inferior 1 week na de ingreep. Daarnaast werd er gekeken naar algemene postoperatieve chirurgische parameters als pijn, infectie en alveolitis.

Postoperatieve sensibiliteitsstoornis van de nervus alveolaris inferior trad op in 1 geval bij de onderzoeksgroep (0,65%), in de controlegroep bij 9 chirurgische verwijderingen (5,10%). Dit verschil was statistisch significant ($p = 0,023$). Bij 3 patiënten in de controlegroep was de sensibiliteitsstoornis persisterend na 12 maanden. Daarnaast werd er een significant verschil gevonden in de aanwezigheid van pijn 1 week na de ingreep (41,9% in de coronectomiegroep, 57,3% in de controlegroep) en de ontwikkeling van een 'dry socket' (0% bij de coronectomiegroep, 2,8% in controlegroep). De achtergelaten radices migreerden gemiddeld 3 mm (range 0-6 mm) in de richting van het occlusievlak. Slechts bij 2 patiënten leidde dit tot perforatie van de mucosa.

De onderzoekers concluderen dat coronectomie een veilige procedure is, waarbij het risico van een postoperatieve sensibiliteitsstoornis significant wordt verminderd en waarbij tevens complicaties als pijn en alveolitis minder optreden. Deze conclusies zullen gevolgen hebben voor de indicatiestelling voor de verwijdering van derde molaren met een risico op beschadiging van de nervus alveolaris inferior.

L.H.E. Karssemakers en A.G. Becking, Haarlem

Bron

Leung YY, Cheung LK. Safety of coronectomy versus excision of wisdom teeth: a randomized controlled trial. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod* 2009; 108: 821-827.

Internetgebruik door tandartspatiënten

Tussen 2000 en 2008 is het gebruik van internet bijna verdrievoudigd en ongeveer 20% van de wereldpopulatie heeft direct of indirect toegang tot internet. Informatie op internet wordt gezien als een belangrijke bron van kennis over gezondheid voor het algemene publiek en er zijn meer dan 70.000 websites die informatie verstrekken over aan gezondheid gerelateerde onderwerpen.

In dit onderzoek werd een vragenlijst verstuurd naar 520 patiënten van de Cork University Dental School in Ierland, met een respons van uiteindelijk 96,2%. Van deze groep meldde tweederde dagelijks gebruik te maken van internet. Eenderde van de patiënten onderzocht zijn eigen tandheelkundige situatie aan de hand van informatie op internet of liet dit door een familielid of vriend doen. Ongeveer 37% van deze groep zou graag een tandarts online consulteren voor zijn tandheelkundige problemen en opnieuw 37% van de patiënten zou overwegen informatie op internet te gebruiken om een buitenlandreis in combinatie met een tandheelkundige behandeling te boeken.

De auteurs concluderen dat onder patiënten een behoefte bestaat informatie met betrekking tot hun tandheelkundige situatie op internet op te zoeken. Dit biedt veel mogelijkheden, maar brengt ook een zeker risico van misinformatie met zich mee.

J.H.G. Poorterman, Hilversum

Bron

Ní Ríordáin R, McCreary C. Dental patients' use of the Internet. *Br Dent J* 2009; 207: 583-586.

Gebruik antidepressiva door geïnstitutionaliseerde ouderen

De prevalentie van depressie onder geïnstitutionaliseerde ouderen ligt tussen 11 en 20% en meer dan 35% heeft klinische symptomen van depressie. Veel antidepressiva hebben een dosisafhankelijke hyposialie als bijwerking. Het eerste doel van dit onderzoek was het in kaart brengen van de factoren die het voorschrijven van antidepressiva bij geïnstitutionaliseerde ouderen in Sydney bepalen. Ten tweede werd onderzocht welke antidepressiva worden voorgeschreven en eventueel in combinatie met welke andere medicamenten.

Er werd gebruikgemaakt van een aselekte steekproef van 500 persoonlijke medicatielijsten uit een bestand van meer dan 165.000 medische dossiers. De gemiddelde leeftijd van de ouderen op wie de medicatielijsten betrekking hadden, was 84 jaar; 75% was vrouw. Alle langdurig gebruikte medicamenten werden geregistreerd met behulp van het Anatomical Therapeutic Chemical-classificatiesysteem. De geregistreerde ge-

gevens toonden aan dat 165 van de 500 ouderen (30%) minimaal 1 antidepressivum gebruikten; 29% van de ouderen met dementie en 79% van de ouderen met depressie. Veel ouderen met dementie kregen een antidepressivum omdat dementie gepaard kan gaan met een stemmingsstoornis. De (soms in combinatie) gebruikte antidepressiva waren specifieke serotonineheropnameremmers (SSRI's) bij 56% van de ouderen, tricyclische antidepressiva bij 18%, monoamineoxydaseremmers (MAO-remmers) bij 2% en andere antidepressiva bij 30%. Het gebruik van tricyclische antidepressiva was statistisch significant gecorreleerd met het gebruik van benzodiazepinen, terwijl deze combinatie voor de behandeling van een depressie in het algemeen wordt afgeraden.

De conclusies luiden dat bij deze groep geïnstitutionaliseerde ouderen specifieke serotonineheropnameremmers de meest gebruikte antidepressiva waren en dat antidepressiva vaak werden voorgeschreven aan ouderen met depressie en aan dementen met stemmingsstoornissen.

R. Groenendijk en C. de Baat, Nijmegen

Bron

Nishtala PS, McLachlan AJ, Bell JS, Chen TF. Determinants of antidepressant medication prescribing in elderly residents of aged care homes in Australia: a retrospective study. Am J Geriatr Pharmacother 2009; 7: 210-219.

Mondgezondheid psychiatrische patiënten

Psychiatrische patiënten lopen een grote kans op mondproblemen door bijwerkingen van hun medicatie, snoepgewoonten, slechte mondverzorging en roken. Het doel van dit onderzoek was te bezien hoe het is gesteld met de mondgezondheid van geïnstitutionaliseerde psychiatrische patiënten en welke mondzorg er nodig is.

Een groep van 254 psychiatrische patiënten, die langer dan 1 jaar in 14 van de 18 psychiatrische instellingen in Israël verbleven, werd bij het onderzoek betrokken. Het waren 156 mannen en 98 vrouwen, in leeftijd variërend van 18 tot 91 jaar en met een gemiddelde leeftijd van $52,5 \pm 14,5$ jaar. Hun psychiatrische diagnoses waren schizofrenie (82%), organische hersenstoornis (16%) en stemmingsstoornis (2%). De mondgezondheid werd uitgedrukt in de aanwezigheid van slijmvliesafwijkingen en in de DMFT-index. Bij 18% werd minimaal 1 slijmvliesafwijking gevonden. De gemiddelde DMFT-score was $23,8 \pm 9,1$, waarvan de D-component 11% was, de M-component maar liefst 84% en de F-component 5%. De hoogste gemiddelde DMFT-score werd gevonden bij de patiënten van 75-91 jaar oud (30,3) en de laagste bij de patiënten van 18-34 jaar oud (11,6). Daarnaast bleek dat mensen met schizofrenie hogere DMFT-scores hadden dan de mensen met de 2 andere psychiatrische diagnoses, respectievelijk gemiddeld 24,3, 21,5 en 21,3.

De auteurs vergeleken deze gegevens over de mondgezondheid met de gegevens van de totale bevolking van Israël en met gegevens van andere landen. Op basis van die verge-

Excerpten

lijking concludeerden zij dat de mondgezondheid van de groep psychiatrische patiënten slecht was, dat vooral erg veel gebitselementen ontbraken en dat dus voor deze mensen meer preventieve en curatieve zorg nodig is.

R. Groenendijk en C. de Baat, Nijmegen

Bron

Zusman SP, Ponizovsky AM, Dekel D, et al. An assessment of the dental health of chronic institutionalized patients with psychiatric disease in Israel. Spec Care Dentist 2010; 30: 18-22.

Voeding en het verschil tussen Venus en Mars

In 2005 is in Japan een voedingsmodel geïntroduceerd, gebaseerd op het normale Japanse dieet, met de bedoeling het publiek te helpen gezonde voedingskeuzes te maken. Dit cohortonderzoek evalueerde de effecten van dit voedingsmodel.

Aan het onderzoek nam een cohort Japanners van 35 jaar of ouder deel, 13.355 mannen en 15.724 vrouwen. Bij de selectie waren mensen met extreme voedingsgewoonten en mensen met kanker, myocardinfarct, angina pectoris of cerebrovasculair accident geëxcludeerd. Aan het begin werd aan alle deelnemers gevraagd hoeveel en wat zij dagelijks aten. Daarnaast werden gegevens vastgelegd over leeftijd, lengte, gewicht, burgerlijke staat, rookgewoonten, aspirinegebruik, opleidingsniveau, bloeddruk en eventuele diabetes mellitus en menopauze. Bovendien werd een schatting gemaakt van de wekelijkse hoeveelheid lichaamsbeweging. Al deze gegevens hebben de onderzoekers vergeleken met de aanbevelingen van het voedingsmodel. Aan deze vergelijking werd een score gegeven: een hoge score betekent een grote overeenkomst met het voedingsmodel. Ten slotte zijn van dit cohort voor de periode tussen 1992 en 1999 de mortaliteitsgegevens vastgesteld. Onderscheid is gemaakt naar mortaliteit door hart- en vaatziekten, kanker en andere oorzaken. Uit het onderzoek bleek dat vrouwen een hogere gemiddelde voedingsscore hadden dan mannen. Bovendien bleek dat alleen bij vrouwen een relatie bestond tussen de voedingsscore en mortaliteit door hart- en vaatziekten, door overige doodsoorzaken en door alle doodsoorzaken. Dit gold opvallend genoeg niet voor mortaliteit door kanker.

Geconcludeerd werd dat de resultaten van dit onderzoek suggereren dat bij Japanse vrouwen de mortaliteit kan worden gereduceerd als zij zich houden aan het voedingsmodel.

K.A. Flohil en C. de Baat, Nijmegen

Bron

Oba S, Nagata C, Nakamura K, et al. Diet based on the Japanese food guide spinning top and subsequent mortality among men and women in a general Japanese population. J Am Diet Assoc 2009; 109: 1540-1547.

Implantologie

Vroeg versus laat falen van implantaten

Implantaten kunnen vroeg en laat falen. Het doel van dit onderzoek was implantaten die vroeg en laat faalden te vergelijken en beide groepen te karakteriseren. Volgens de literatuur faalt circa 1,9 tot 5,6% van de implantaten. De primaire factoren die toekomstig falen van implantaten voorspellen zijn onder meer slechte kwaliteit van het bot, chronische parodontitis, systeemziekten, roken, hogere leeftijd, ongunstige locatie van de implantaten, parafunctionaliteit, verlies van integratie van het implantaat en een onvoldoende prothetische voorziening. In het onderhavige artikel wordt een retrospectief onderzoek beschreven onder 194 (98 mannelijke en 96 vrouwelijke) patiënten, die zich gedurende 6 jaar (2000-2006) meldden met falende implantaten. Uiteindelijk werden 294 implantaten bij de 194 patiënten in het onderzoek meegenomen. De gemiddelde leeftijd van de patiënten was 51 jaar.

Bij de ene helft faalden de implantaten vroegtijdig (voor of tijdens de plaatsing van het abutment) en bij de andere helft faalden ze laat (na de occlusale belasting). Vroege mislukkingen traden vooral op bij vrouwelijke patiënten en late vooral bij mannen. Bij de late mislukkingen traden meer medische problemen op. Bruxisme kwam in deze groep meer voor, maar was niet statistisch significant. In de groep late mislukkingen faalden meer implantaten in de regio's van de premolaren en molaren en kwamen per patiënt meer mislukkingen voor (1,79 versus 1,22).

De belangrijkste oorzaken van het falen waren bij de groep met vroege mislukkingen gebrek aan osseo-integratie en bij de groep met late mislukkingen peri-implantitis, overbelasting en fracturen van het implantaat. Het botverlies van de processus alveolaris was in de groep met vroege mislukkingen bij 59,4% minimaal, bij 38,1% middelmatig en bij 2,1% ernstig. In de groep late mislukkingen was het botverlies bij 59,4% middelmatig en bij 37,5% ernstig.

Bij vroeg falen van implantaten is de schade makkelijker te beperken dan bij laat falen omdat de patiënten doorgaans jonger en gezonder zijn, waardoor opnieuw implanteren eenvoudiger is. Bij de laat falen zijn de patiënten meestal ouder en hebben ze meer medische problemen, waardoor de neiging tot herbehandeling laag is. Goede controles zijn van het grootste belang om falende implantaten op tijd te verwijderen en ernstig botverlies, dat opnieuw implanteren erg riskant of onmogelijk maakt, te voorkomen.

A.H.B.M. Vermeulen, Nijmegen

Bron

Manor Y, Oubaid S, Mardinger O, Chaushu G, Nissan J. Characteristics of early versus late implant failure: a retrospective study. *J Oral Maxillofac Surg* 2009; 67: 2649-2652.

Algemeen medisch

Chronische darmontsteking door tandenpoetsen?

Volgens de zogeheten 'hygiënehypothese' leidt een verminderde blootstelling aan micro-organismen tot een verhoogd risico op het krijgen van een auto-immuunziekte als chronische darmontsteking. Onderzocht werd of er een verband bestaat tussen mondhygiënisch gedrag en chronische darmontsteking.

Voor het onderzoek werd bij 83 patiënten een vragenlijst over mondverzorging en mondgezondheidsproblemen afgenomen. Van deze patiënten hadden 26 personen colitis ulcerosa en 57 de ziekte van Crohn. Als controlegroep fungeerden 54 gezonde verwanten van deze patiënten. De patiënten meldden bij aanvang van de darmziekte frequenter hun tanden te poetsen dan de controlegroep. Ook gebruikten de patiënten op dat moment vaker flossdraad en bezochten zij vaker de tandarts. Patiënten met chronische darmontsteking rapporteerden vaker mondproblemen als cariës, aften en een droge mond.

De onderzoekers menen dat frequenter poets- en flossgedrag een verandering in de orale flora kan veroorzaken, waardoor de microflora in de darm wordt beïnvloed en aldus zou bijdragen aan de pathogenese van chronische darmontsteking. Niet uitgesloten kan worden dat de toegenomen mondproblemen ook een extra-intestinale manifestatie zijn van de darmontsteking. Ook kunnen vraagtekens worden gezet bij de betrouwbaarheid van informatie over mondhygiëne bij aanvang van de chronische darmontsteking, aangezien dit moment gemiddeld 6,3 jaar geleden was. Een andere beperking van het onderzoek was dat de controlegroep relatief veel meer mannen omvatte dan de patiëntengroep. Aangezien vrouwen frequenter poetsen en flossen dan mannen zouden de gevonden verschillen ook hierdoor veroorzaakt kunnen zijn.

Een prospectief onderzoek naar de mogelijke relatie tussen tandenpoetsgedrag en chronische darmontsteking waarin deze mogelijke versturende factoren worden betrokken is derhalve geboden.

H.S. Brand, Amstelveen

Bron

Singhal S, Dian D, Keshavarzian A, Fogg L, Fields JZ, Farhadi A. The role of oral hygiene in inflammatory bowel disease. *Dig Dis Sci* 2010; May 11 [Epub ahead of print].

Medische informatie in verwijsbrief vaak incompleet

Een actueel medisch overzicht van de patiënt is essentieel voor optimale zorg en het minimaliseren van risico's van tandheelkundige ingrepen. Hoewel elke mondzorgverlener zelf een medische anamnese bij de patiënt dient af te nemen, kunnen de gegevens in een verwijsbrief ook een belangrijke

bron van informatie zijn. In een prospectief onderzoek werd daarom de kwaliteit van de medische informatie beoordeeld in verwijsbrieven van patiënten die waren verwezen naar de afdeling Kaakchirurgie van een medisch centrum.

Bij alle nieuwe patiënten werden zowel een schriftelijke als een mondelinge medische anamnese afgenomen. Indien hierbij relevante medische details werden gevonden, werden deze vergeleken met de medische informatie in de verwijsbrief. Gedurende 6 maanden werden 54 nieuwe patiënten geïnccludeerd. Hiervan waren 8 patiënten verwezen voor extractie van een derde molaar, 30 voor extractie van andere gebitselementen, 12 voor pathologisch onderzoek en 4 voor andere redenen. De meeste patiënten waren verwezen door een tandarts-algemeen practicus (48%) of een huisarts (33%).

Gemiddeld bevatten de verwijsbrieven 58,8% van de relevante informatie. Dit percentage was iets lager bij verwijsbrieven van tandartsen dan bij die van artsen (55% versus 62%). Van de medische feiten ontbrak gemiddeld 1,26 feit per brief. Twaalf van de 54 verwijsbrieven bevatten in het geheel geen medische historie (22% van het totaal). Een verhoogde bloedingsneiging, diabetes en gebruik van bifosfonaten werden het beste in de verwijsbrieven gedocumenteerd. Het slechtst gedocumenteerd waren infectieziekten, CVA, epilepsie en details over eerdere hoofd-halsradiotherapie.

De auteurs stellen dan ook dat de kwaliteit van de medische informatie in verwijsbrieven dient te worden verbeterd. Ook menen zij dat het onderzoek de noodzaak onderstreept om als mondzorgverlener zelf bij alle patiënten een gedetailleerde medische anamnese af te nemen.

H.S. Brand, Amstelveen

Bron

Deangelis AF, Chamberg IG, Hall GM. The accuracy of medical history information in referral letters. *Aust Dent J* 2010; 2: 188-192.

Restauratieve tandheelkunde

Duurzaamheid van composietreparaties

Een laboratoriumonderzoek naar de hechtsterkte van composietreparaties had ten doel de invloed vast te stellen van de bewerking van het hechtoppervlak en van de tijdsduur tussen reparatie en meting van de hechtsterkte.

Van een microhybride composiet werden blokjes vervaardigd en gepolijst met Sof-Lex®-schijfjes. Ze werden 1 week bewaard in een fysiologische zoutoplossing. Daarna volgde een indeling in 3 groepen. In groep 1 bleef het hechtoppervlak onbewerkt, in groep 2 werd het hechtoppervlak bewerkt met een diamantfijneerboor en in groep 3 werd het gezandstraald met aluminiumoxidepoeder (50 µm). De oppervlakken werden gereinigd met 35% fosforzuur. Op de aldus bewerkte hechtoppervlakken werd een adhesief aangebracht: het hydrofobe Adper Scotchbond Multi Purpose Plus® of het hydrofile Adper Single Bond 2®, gevolgd door

Excerpten

	Single Bond®		Scotchbond MP Plus	
	Direct	Na 6 maanden	Direct	Na 6 maanden
Geen bewerking	35,7 ± 4,8	41,1 ± 5,9	35,2 ± 6,9	32,5 ± 7,4
Diamantfijneerboor	41,2 ± 2,8	46,4 ± 3,1	46,3 ± 5,8	42,5 ± 7,2
Aluminiumoxide	49,7 ± 4,9	52,6 ± 3,5	56,4 ± 7,4	52,1 ± 5,9

Microhechtsterkte van composietreparaties (MPa ± sd).

een nieuwe laag composiet. Van de aangevulde blokjes werden preparaten gemaakt voor het bepalen van de microhechtsterkte tussen de oude en de nieuwe composiet. Een deel van de preparaten werd direct getest, een ander deel werd een half jaar in water bewaard en daarna getest.

De resultaten zijn weergegeven in de tabel. Daaruit blijkt dat significante verschillen alleen waren opgetreden tussen de verschillende bewerkingen van het hechtoppervlak. Zandstralen met aluminiumoxide resulteerde in de hoogste hechtsterkte.

Ch. Penning, Leidschendam

Bron

Costa TR, Ferreira SQ, Klein-Júnior CA, Loguercio AD, Reis A. Durability of surface treatments and intermediate agents used for repair of a polished composite. *Oper Dent* 2010; 35: 231-237.

Polijsten van composiet met diverse systemen

Een laboratoriumonderzoek had ten doel de oppervlakteruwheid te meten van 6 composieten na polijsten met 8 polijstsystemen (tab. 1 en tab. 2). Composietschijfjes werden vervaardigd en na 24 uur kort bewerkt met schuurpapier 1.000 om de kunststofrijke laag te verwijderen. Na 1 week volgde bewerking met de polijstsystemen, gevolgd door het meten van de oppervlakteruwheid met een profilometer.

De resultaten zijn weergegeven in de afbeelding. De verschillen in oppervlakteruwheid tussen de composieten als ook tussen de polijstsystemen waren sterk significant. Er was ook een sterk significante interactie tussen beide variabelen. Het effect van een polijststelsel blijkt dus afhankelijk van de composiet die ermee wordt bewerkt. Het gladste oppervlak was verkregen bij Filtek P90® en Definite® als ze waren bewerkt met Sof-Lex® of Astropol®, resulterend in een oppervlakteruwheid (Ra) van respectievelijk 0,130 µm

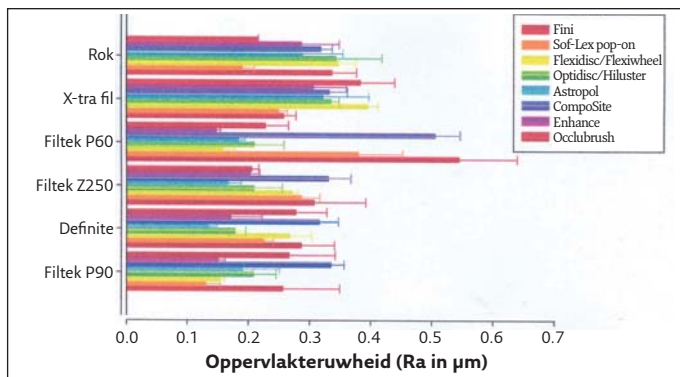
Type	
Filtek P90®	Silorane
Definite®	Ormocer
Filtek Z250®	Microhybride
Filtek P60®	Condenseerbaar
X-tra fil®	Hybride
Rok®	Hybride

Tab. 1. De beproefde composieten.

Fini®
Sof-Lex pop-on®
Flexidisc/Flexiwheel®
Optidisc/Hiluster polisher®
Astropol®
CompoSite polishers®
Enhance®
Occlubrush®

Tab. 2. De beproefde polijstsystemen.

Oppervlakteruwheid (Ra) van 6 composieten na polijsten met 8 polijstsystemen (µm).

en 0,133 µm. Het ruwste oppervlak toonde P60® als het was bewerkt met Fini® (Ra = 0,544 µm). Van de polijstsystemen werden met Astropol® de beste resultaten verkregen, die uiteenliepen met Ra-waarden van 0,133 µm tot 0,321 µm, gevolgd door Enhance®, uiteenlopend van 0,150 µm tot 0,305 µm, en door Sof-Lex®, uiteenlopend van 0,130 µm tot 0,379 µm. De ruwste oppervlakken werden verkregen met CompoSite®, gevolgd door Fine® en Occlubrush®.

Ch. Penning, Leidschendam

Bron

Marghalani HY. Effect of finishing/polishing systems on the surface roughness of novel posterior composites. J Esthet Restor Dent 2010; 22: 127-138.

Kindertandheelkunde

Effect van kunstmelk op de tijdelijke dentitie

Het effect van kunstmelk op het demineralisatieproces van glazuur is onbekend. Het doel van dit onderzoek was om het effect van babydrankjes en sucrose op het glazuur van de tijdelijke dentitie te onderzoeken.

In 3 willekeurig ingedeelde groepen droegen 11 vrijwilligers (18-31 jaar oud) gedurende 10 dagen een intraorale, palatinale kunststofplaat waarin 2 setjes van ieder 3 stukjes gaaf glazuur van tijdelijke gebitselementen zaten. Ieder setje werd blootgesteld aan 1 van de volgende behandelingen: gedestilleerd en geïoniseerd water, een op melk gebaseerd drankje, een op soja gebaseerd drankje, een 10% sucroseoplossing, een op melk gebaseerd drankje met 10% sucrose en een op soja gebaseerd drankje met 10% sucrose. Het onderzoek was alleen blind voor de onderzoeker omdat de vrijwilligers aan de substantie de experimentele behandeling konden herkennen. Op de tiende dag werd de biofilm geanalyseerd. De kunststofplaatjes moesten 8 keer per dag uit de mond worden verwijderd en 5 minuten worden ondergedompeld in de desbetreffende vloeistof. Verder werden ze continu gedragen, behalve tijdens eten, drinken en tandenpoetsen.

Er werd significant meer oppervlakteverlies gemeten bij de plaatjes die werden ondergedompeld in de drankjes op basis van melk en soja dan bij de plaatjes die in water werden gedompeld. Bij de vloeistoffen met sucrose werd er voor

Excerpten

alle groepen significant meer oppervlakteverlies gemeten dan voor de groepen zonder sucrose, maar er was geen significant verschil. Er werden significant meer *Lactobacilli* en *mutans Streptococci* gevonden in de groepen met sucrose dan in de groepen zonder sucrose. De groep met de op soja gebaseerde drankjes had een significant lagere pH-waarde, ongeacht de aanwezigheid van sucrose.

Zowel op melk als op soja gebaseerde drankjes kunnen het glazuur van de tijdelijke dentitie demineraliseren. Dit vermogen neemt toe wanneer de drankjes worden gezoet met sucrose.

I.W.J.M. Meijers en J.S.J. Veerkamp, Amsterdam

Bron

De Mazer Papa AM, Tabchoury CP, Del Bel Cury AA, Tenuta MA, Arthur RA, Cury JA. Effect of milk and soy-based infant formulas on *in situ* demineralization of human primary enamel. Pediatr Dent 2010; 32: 35-40.

Vermijdingsgedrag als risico-indicator voor cariës bij 5-jarigen

Angst voor de tandheelkundige behandeling gaat vaak samen met vermijding van een tandheelkundige behandeling. Angstige kinderen hebben meer carieuze laesies en missen meer afspraken dan andere kinderen. Gedragsproblemen komen vaker voor bij kinderen die afspraken missen en deze kinderen hebben meer cariës en minder restauraties. In een verkennend onderzoek werd de associatie tussen vermijdingsgedrag en behandelangst en cariës bij 5-jarige kinderen onderzocht.

Er werden random 536 kinderen geselecteerd; 13 kinderen weigerden deelname. De hoeveelheid cariës bij deze 13 kinderen verschilde niet significant van de rest. De DMFS-waarde werd bepaald door een ervaren kindertandarts. De behandelangst van de ouders werd gemeten met behulp van Corah's Dental Anxiety Scale (DAS). De ouder werd gevraagd hoe vaak en waarom hij de tandarts bezocht en in hoeverre het kind last had van behandelangst en gedragsproblemen vertoonde.

Uit het onderzoek bleek dat een 5-jarig kind dat 1 of meerdere afspraken miste 4 keer meer kans had op cariës dan andere kinderen. Kinderen met gedragsproblemen hadden 2,4 keer een hogere kans op cariës.

Het missen van afspraken en gedragsproblemen bleken gerelateerd te zijn aan de cariëserving van de 5-jarigen wanneer werd gecorrigeerd voor geslacht, opleiding van de ouders en culturele achtergrond. De kans op cariës stijgt dus wanneer ouders hun kinderen niet op de geplande tijden naar de tandarts brengen. Kinderen die bij de eerste zitting gedragsproblemen vertoonden, hadden ook een verhoogde kans op cariës.

I.W.J.M. Meijers en J.S.J. Veerkamp, Amsterdam

Bron

Wigen TI, Skaret E, Wang NJ. Dental avoidance behaviour in parent and child as risk indicators for caries in 5-year-old children. Int J Paediatr Dent 2009; 19: 431-437.